Agnes Lea

Tartu Ülikooli keeleõppetegevuste spetsialist

Foto: Taavi Tänava

Kulla Mellov

Tartu Ülikooli muu emakeelega üliõpilaste keelenõustaja

Ülle Niin

Tartu Ülikooli õppekorralduse spetsialist

Foto: Jassu Hertsmann

Kristiina Praakli

Tartu Ülikooli rakenduslingvistika kaasprofessor

Foto: Ruudu Rahumaru

Aive Mandel

Tartu Ülikooli eesti keele teise keelena nooremlektor

KeeleKohting – lihtne vestlus, aga suur samm keeleõppijale

Eelmises Oma Keele numbris käsitlesime keelesõprusõpet kui õppija ja keelekõneleja vastastikusel suhtlusel põhinevat keeleõppevormi.[1] Seekord keskendume KeeleKohtingule, mis arendab keeleoskust spontaansete lühivestluste kaudu ühe vestluspartneriga korraga. Erinevalt keelesõprusõppe pikaajalistest suhtluskontaktidest toetavad siin õppijat kümned keelekõnelejad. Anname artiklis praktilisi nõuandeid KeeleKohtingute korraldamiseks ja jagame osalejate tagasisidet.

---

1 Vt Kristiina Praakli jt „Keelesõprusõpe = parem keeleoskus ja sõbrad pealekauba“ (Oma Keel 2/2024). https://www.emakeeleselts.ee/wp-content/uploads/2024/11/Praakli-jt_Keelesoprusope_OK2024-2.pdf.

Juba 2019. aasta sügisest kohtuvad Tartu Ülikooli eesti ja üldkeeleteaduse instituudi korraldatavatel kaks korda kuus toimuvatel keeleõhtutel eesti keele õppijad ja kõnelejad. Igal kohtumisel peavad 15–30 osalejat sõbralikult, koostöiselt ja lõbusalt õhtu jooksul maha paarkümmend mikrovestlust kõikvõimalikel teemadel. Ühed õpivad eesti keelt ja teised toetavad neid.

KeeleKohtingute idee sai alguse RITA-Rände projektist (vt Klaas-Lang, Praakli 2020; vt ka Tammaru jt 2020), kus uuriti tõhusaid viise täiskasvanud keeleõppijate toetamiseks eesti keele omandamisel. Seejuures tulid kaalumisele ka sellised suhtluspõhised õppevormid, mis ei eelda traditsioonilist klassiõpet, vaid pakuvad õppijaile rohkem omavahelist suhtlust ja autentset keelesisendit.[2] Lühiajalise katsetusena ellu kutsutud KeeleKohtingutest on kuue aastaga saanud elujõuline regulaarselt toimuv keeleõhtu. 2024. aastast oleme formaati edasi arendanud, kaasanud tudengeid ja suurendanud tänu suurele osalushuvile keeleõhtute sagedust. Lisaks kogume veebiküsitluste teel osalejatelt tagasisidet nende osaluseesmärkide ja soovide kohta ning eri fookusega uurimisandmeid.

Mujal Eestis me ühtki teist keelekohtingut ei tuvastanud, ent sõnakolmiku *Language Speed Dating* alt leiab keeleõpet ja sotsiaalset suhtlust ühendavaid keeleõppevorme mujaltki maailmast. Kuigi sõna *kohting* ja selle ingliskeelne vaste *date* seostuvad eelkõige romantiliste suhete loomisega (vt EKSS 2018; Sõnaveeb 2025), siis muult elualalt tuttavat kiirkohtingu kontseptsiooni (vt Finkel, Eastwick 2008) keeleõppesse üle kandes on nende ühisosaks kiire ja vahetu suhtlemine paljude inimestega.

KeeleKohting kui eesti keel(t)e ja keeleõppijate kohtumispaik

KeeleKohting on keeleõppevorm, mis annab õppijatele võimaluse praktiseerida eesti keelt lühikeste vestluste kaudu järgemööda erinevate kõnelejatega. Formaadi eesmärk on julgustada õppijaid suhtlema ja harjutama eesti keelt loomulikus, kuid juhendatud keskkonnas. KeeleKohting, nagu ka eelnevas numbris kirjeldatud tandem- ja keelesõprusõpe

---

[2] Nagu asjaosalised mäletavad, hõikas keeleõppeformaadinime – KeeleKohting – samal koosolekul esimesena välja Birute Klaas-Lang. Lähenedes keeleõppevormile kui iseseisvale brändile, on teadlik kaalutlus kasutada tekstis läbivalt suurte algustähtedega kirjapilti.

on koostöised suhtluspõhised keeleõppe vormid, mida iseloomustavad **autentsus** ehk vahetu suhtlus sihtkeele kõnelejaga (kes võib, aga ei pruugi olla emakeelekõneleja), **autonoomsus** ehk keeleõppija suuresti iseseisev tegutsemine vestluspartneri kaasabil ja toel ning **vastastikusus** ehk koostööd tehes ja suhtluses teineteise abistamine. Tegu on sotsiaalse suhtluse vormis toimuva **koostöise** õppega, kus ühe osapoole jaoks on ühine suhtluskeel emakeel või esimene keel, teise jaoks õpitav või teine keel. KeeleKohtingut võib käsitleda ka **kogukondliku** keeleõppe kontekstis (vt Klaas-Lang 2022: 235–236), kuna keeleõhtutel on õppijaid kaasatud aktiivsesse suhtlusesse kohaliku keelekogukonnaga.

Sündmus toob kokku enam-vähem võrdse hulga keeleõppijaid ja eesti keele kõnelejaid. Veebiküsitluste põhjal teame, et enamik eesti keele õppimise sooviga osalejaist on 30ndates eluaastates naised, pärit eri riikidest (nt Venemaa, Ukraina, Saksamaa, Pakistan, Ungari), nende seas on nii algtaseme kui ka iseseisva suhtlusoskusega õppijaid. Eestikeelsed osalejad on peamiselt pärit Tartust ja Tartu maakonnast, kuid on kaugemaltki. Ligikaudu pooled osalevad regulaarselt ning neil on seos ülikooliga – nad on üliõpilased või töötajad. Need, kes on sageli käinud, on saanud positiivse kogemuse ja jätkavad osalemist: „Tulin algul keelekohtingule, sest mind kutsuti, ja kui sain teada, kui tore see on, siis olen jätkanud."

Artikli autorid on alates 2024. aasta sügissemestrist kogunud LimeSurvey veebikeskkonnas[3] küsitluse teel osalejatelt tagasisidet nende osalemiseesmärkide ja KeeleKohtingu kui keeleõppeformaadi kohta. Andmed on vajalikud selleks, et vastavalt osalejate soovidele ja vajadustele KeeleKohtingut edasi arendada ning ka korraldust tõhustada. Küsitluse tulemused näitavad, et sündmus kõnetab ja motiveerib osalejaid eri põhjusil. Õppijate jaoks on keskne soov harjutada eesti keeles suhtlemist loomulikus keskkonnas, samas kui eesti keele kõnelejaid motiveerib altruistlik soov aidata õppijatel keelt omandada. Emakeelena kõnelejad tajuvad, et neilgi on tähtis roll õppijate eestikeelse keskkonna loomises, sest vastuste põhjal soovivad nad panustada keeleõppesse keelepraktika kaudu või pakkuda õppijale võimalust kuulda nn õpikukeele kõrval autentset eesti suhtluskeelt. Ent eesti keele kõnelejailegi meeldib mitmekultuurilises seltskonnas suhelda.

---

[3] https://survey.ut.ee/index.php/.

Korraldusest ehk kuidas keel ja kohting omavahel kokku saavad?

KeeleKohting on üles ehitatud **kahe 30 minuti pikkuse vestlusvooruna**. Vestlused toimuvad vahetus **üks ühele** suhtluses, kuid õhtu jooksul **roteeruvate vestluspartnerite vahel**. Iga vestlus kestab **3–4 minutit**, pärast mida vahetuvad partnerid päripäeva liikudes. Selline korraldus loob mitmekesise ja toetava kogukonna, kus keeleõppijad saavad turvaliselt oma keeleoskust arendada ning kohaneda erinevate kõnelejate ja kõneolukordadega. Vestluste suunamiseks on ette valmistatud slaididel esitatud teemad ja küsimused (nt Mis on su eesmärgid tulevaseks nädalaks?, Kas eelistad teatris võis kinos käimist?, Kelleks tahtsid väiksena saada?), kuid osalejatel on vabadus vestelda omal soovil kõigest, mis on keeleõppijale jõukohane.

Keeleõppija suhtleb õhtu jooksul kuni paarikümne eesti keele kõnelejaga: ta saab sisendit eri viisidel kõneldud eesti keeltest, suulise kõne nähtustest ja suhtluspragmaatikast. Suhtlus keelekõnelejaga arendab nii kuulamis-, rääkimis- kui ka lugemisoskust (juhised slaididel) ning toetab eri suhtlusstrateegiate rakendamist ja pakub kohest tagasisidet. Seejuures nõuavad intensiivsed lühivestlused õppijalt rohkem vaimset ja emotsionaalset pingutust kui eestikeelselt osapoolelt, sest lisaks võõraste vestluskaaslastega kohanemisele tuleb suhelda võõrkeeles. KeeleKohting sobibki rohkem sellisel tasemel õppijale, kel on mõningane eneseväljenduse suutlikkus eesti keeles saavutatud.

Korralduse puhul on oluline füüsiline ruum: traditsioonilisest klassiruumist erinev ruum loob vabama õhkkonna ja soodustab loomulikumat suhtlust. Meie praegused kohtumised toimuvad ülikooli ühe õppehoone fuajees, mis mahutab piisaval määral osalejaid. Samuti on seal hea võimalus liikuda ja suurel ekraanil küsimusi jagada.

Lisaks ruumile on keskne roll sündmust juhtivatel ning eri rolle täitvatel moderaatoritel: üks juhib sündmuse sissejuhatust ja suunab osalejaid ringi liikuma, teine aitab üksijäänuid, kolmas annab märku vestluste lõpetamisest, neljas vahetab vestlusteemade slaide. Selline rollijaotus on aidanud korraldajatel KeeleKohtingut läbi viia

KEELEKOHTINGU KULG

- Osalejate saabumine ja tervitamine, nimesiltide täitmine.
- Osalejate lühike enesetutvustus ringis.
- 30 minutit vestlusi paarides etteantud teemadel.
- 10-minutiline kosutuspaus joogi ja snäkkidega.
- Veel 30 minutit vestlusi uute partneritega.
- Sündmuse kokkuvõte ja lõppsõnad korraldajatelt.

Vestlus õppija ja keelekõneleja vahel, taamal akna juures üks moderaatoritest.
Foto: Agnes Lea

pingevabamalt, kuna igal korraldajal on maksimaalselt üks kuni kaks ülesannet. Nii osalejate seas kui ka korraldusmeeskonnas on noori tudengeid, mis muudab sündmuse kutsuvamaks ning soodustab omavahelist suhtlust.

Soovitusi KeeleKohtingu korraldamiseks

KeeleKohtingut saab korraldada igasuguses kollektiivis. Järgnevalt jagame praktilisi näpunäited, mida KeeleKohtingute korraldamisel on hea silmas pidada.

- Kaasa korraldusmeeskonda rohkem liikmeid (nt õppeasutuse puhul õpilasi/tudengeid). Samuti anna neile erinevad rollid: küsimuste koostaja, moderaator, kellalööja, hilinejate aitaja. Eri rolle proovides saavad nad väärt kogemuse.
- Moderaatorite ja osalejate ühine keeletaust aitab toetada madalama keeletasemega õppijat. Näiteks on ühe meie moderaatori emakeeled vene ja ukraina keel, teisel saksa keel.
- Vali jõukohased, kuid arendavad vestlusteemad, et keeleõppija tunneks, et on alati ka midagi uut õppinud (nt sõnavara, lausekonstruktsioonid).

2024. õppeaasta kevadsemestri viimane KeeleKohting Pirogovi pargis. Foto: Agnes Lea

- Kujundatud slaidiesitlus aitab luua hubasema meeleolu.
- Kasuta registreerimisvormi, nii tead ette osalejate ligikaudset arvu (vestluspaaride moodustamine, suupisted vahepausiks).
- Pikema sündmuse puhul planeeri paus (nt 30 min vestlusi + 10 min paus + 30 min vestlusi).
- Jälgi ja märka osalejate keeleoskust – sündmus sobib neile, kes suudavad õpitavas keeles vähemalt algelisel tasemel vestelda.
- Juhenda eestikeelseid osalejaid kohanduma vestluse juhtimisel keeleõppija tasemega.
- Regulaarsed kohtumised aitavad kujundada kogukonnatunnet.
- Katseta erinevaid formaate – näiteks 2024. aasta lõpusündmus toimus Tartus hoopiski värskes õhus Pirogovi pargis mängulises vormis („Nimebingo“, „Alias“, „Nimeta midagi“).

Kokkuvõtteks

KeeleKohtingu suurim proovikivi võib olla leida piisav arv eesti keele kõnelejaid, sellegipoolest julgustame seda formaati katsetama koolides, ettevõtetes ja lastelaagrites ning kujundama mõistvat suhtumist keeleõppesse. Õppijatele on oluline anda aega, pakkuda turvalist harjutusruumi ning luua toetav keskkond. KeeleKohting on mitmekesine ja kaasav suhtluskogemus, kus kõigil osalejatel on võimalus keelt kasutada ja õppida.

Viidatud kirjandus

EKSS = Eesti keele seletav sõnaraamat 2018. https://arhiiv.eki.ee/dict/qs/.

Finkel, Eli J., Paul W. Eastwick 2008. Speed-Dating. – Current Directions in Psychological Science, 17 (3), 193–197.

Klaas-Lang, Birute 2022. Kogukondlik keeleõpe – võimalus kasvatada keeleõppe motivatsiooni. – Eesti Haridusteaduste Ajakiri = Estonian Journal of Education 10 (2), 228–250.

Klaas-Lang, Birute, Kristiina Praakli 2020. Täiskasvanud uussisserändajate eesti keele õpitee mudel REDEL. – RITA-Ränne projekti „Rändesõltuvus ja lõimumise väljakutsed Eesti riigile, tööandjatele, kogukondadele ja haridusele 2018–2020“ lõppraport. sisu.ut.ee/wp-content/uploads/sites/265/taiskasvanud_uussisserandajate_eesti_keele_opitee_mudel_redel.pdf.

Sõnaveeb = Eesti Keele Instituudi ühendsõnastik 2025. https://sonaveeb.ee.

Tammaru, Tiit, Raul Eamets, Margus Pedaste, Janno Järve, Marek Tamm, Birute Klaas-Lang, Marko Uibu, Marko 2020. RITA-Ränne projekti „Rändesõltuvus ja lõimumise väljakutsed eesti riigile, tööandjatele, kogukondadele ja haridusele 2018–2020“ lõppraport. www.etag.ee/wp-content/uploads/2021/03/L%C3%B5pparuanne.pdf.